

SZOCIOLÓGIAI KUTATÓINTÉZET
1014 Budapest, Úri u. 49.; 1250 Budapest, Pf. 20
Tel: 224-6740; fax: 224-6741
Email: tamas@socio.mta.hu; honlap: www.socio.mta.hu

I. A KUTATÓHELY FŐ FELADATAI A BESZÁMOLÁSI ÉVBEN

Az intézet főbb kutatási feladatai egyfelől a hosszú távon rögzített alapkutatásokból, azok témacsoportjaiból és céljaiból, másfelől az elnyert egy, illetve több éves empirikus projektekből álltak. Számos nemzetközi projekt előkészítése áthúzódott 2008-ra, így megnövekedtek a feladatok, több pályázatot módosítani kellett, illetve újak előkészítésével foglalkoztak a munkatársak. Az intézet tematikai szerkezete mindezzel együtt szilárd maradt, az eddigi súlypontok közül forráshiány miatt egyik vizsgálatot sem kellett felfüggeszteni. A kutatói kapacitás 60%-át a több éves projektek kötötték le, míg 40%-át a rövidebb, esetenként határozottabban alkalmazott jellegű projektek. Ez utóbbiak tervezhetősége bizonytalanabb volt 2008-ban, azonban a kutatók leterheltsége stabil maradt.

A fontosabb feladatok fő tematikus irányai és forrásai:

Klímakutatás, környezetvédelem

A klímakutatással kapcsolatban fő feladatként fogalmazódott meg a „Klímabarát települések” és a „Biztonságos napozás” program folytatása, valamint a társadalmi rugalmasság vizsgálata. A helyi klímapolitikával kapcsolatos munkák forrásai 2008-ban is az önkormányzatokkal kötött együttműködések voltak. A szélesebb empirikus munkák támogatásában megnyíltak a környezetvédelmi minisztériumi források és kisebb volumenű együttműködés alakult ki kanadai szponzorral. A fenntartható fogyasztásra vonatkozóan norvég alapú projektet is elnyert az intézet az év végén.

Társadalmi egyenlőtlenség, versenyképesség

Feladat volt a „Várostérségek, térbeli társadalmi egyenlőtlenségek és konfliktusok: az európai versenyképesség társadalmi tényezői” c. nemzeti kutatási projekt folytatása: az eredmények összegzése alapján egy átfogó kötet publikálása.

Szervezet- és munkaszociológia

A szervezet- és munkaszociológiában a nagy EU-s projektek (WORKS, NESOR, MEADOW) folytatása: a munka világában végbement változások kutatása a tudástársadalom kialakulásával összefüggésben; a Bologna-folyamat eddigi pozitív és negatív eredményeinek vizsgálata 6 európai országban; ajánlások megfogalmazása a szervezeti változások és azok gazdasági, illetve társadalmi hatásait mérő európai szintű adatgyűjtések számára.

Oktatásszociológia

Újjonnan elnyert EU FP7-es program volt az „Ethnic Differences in Education and Diverging prospects for Urban Youth in an Enlarged Europe”. A kutatás az oktatáson belüli etnikai különbségek és a városi ifjúság széttartó életpályáit vizsgálja a kibővített Európában. Ezen kívül feladat volt az EU FP6-os KNOWandPOL projektjének folytatása: A tudás szerepe az egészség- és oktatáspolitiká megalkotásában és irányításában – Európában. Hasonlóságok és eltérések ágazatok és országok között.

Társadalmi nemek, etnikai kisebbségek vizsgálata

Különböző volumenű EU-s projektek folytatása: időspolitika, gender, szexualitás, társadalomtörténet és oktatáspolitikai témákban. A tárgyévben tovább folyt az AIDS prevenciós kutatás, amelynek forrása a Medical College of Wisconsin CAIR Intézete volt. Folytatódott az öregedés otthoni segítségnyújtásához kapcsolódó hazai kutatás immár EU-s forrásból, gazdagabb témakörben. Új OTKA kutatás indult, mely az 1890 és 2007 közötti magyarországi cigánykutatások kritikai összefoglalását, ismertetését és közreadását vállalta.

Európai Társadalomtudományi Elemzések (EUTE)

Folytatódott az European Social Survey 4. hullám adatfelvétele – az MTA Politikai Tudományok Intézetével közösen. 2008-ban az intézetben új OTKA támogatásból elemzések készültek, illetve tanulmánykötetek fiatal kutatók bevonásával.

Kormányzati megrendelések az MEH-MTA stratégiai kutatások keretében

Az intézet feladata elsősorban az energia biztonságpolitika, a radikalizmus monitoringja, valamint a „Magyarország jövőképei” kutatás további kidolgozása volt. A komparatív reformkutatások a Soros Alapítványi forrásokkal, valamint külső, FÁK országbeli partnerekkel együtt folytak.

EU Bizottság Magyarországi Képviselő

Az EU Képviselő pályázatát nyerte el az intézet egyik munkacsoportjának Európa-politikai kutatásai „Magyarország az Európai Unióban” címmel, amely a magyarországi EU-képpel kapcsolatos stratégiai problémákkal foglalkozik.

II. AZ ÉV FOLYAMÁN ELÉRT KIEMELKEDŐ KUTATÁSI ÉS MÁS JELLEGŰ EREDMÉNYEK, AZOK GAZDASÁGI-TÁRSADALMI HASZNA

Klímakutatás

Megjelent a „Klímabarát települések” című kötet, amely elméleti és gyakorlati szempontból is bemutatja a helyi szintű klímaprogramok jelentőségét. Társadalmi haszon: segítséget nyújt minden település számára, hogy elkezdje a felkészülést a klímaváltozásra, megalapozhatja egy költség kímélő életmód kialakítását.

Tárgyévben több mint 20 településsel vette fel az intézet a kapcsolatot, ahol az „action research” kutatási módszer eredményesen használható. Társadalmi-gazdasági haszon: a kidolgozott programok segítik a településeket abban, hogy felkészüljenek az éghajlatváltozásokra, hozzájárulnak az életminőség javításához és a települések működőképességének megőrzéséhez is szolgálnak.

Az UV adatok nyilvánosságra hozatala, az UV riadó bevezetése Magyarországon. Társadalmi-gazdasági haszon: A társadalom egyre nagyobb része figyel a természetben zajló változásokra, folyamatosan növekszik a klímatudatossága, így biztosítható a fenntartható fejlődés.

2 fős kutatócsoport érte el, ebből 2 fő dolgozott az intézetben. Szponzori támogatásból dolgoztak.

Várostérségek, térbeli társadalmi egyenlőtlenségek és konfliktusok - az európai versenyképesség térségi társadalmi tényezői

A „Várostérségek, térbeli társadalmi egyenlőtlenségek és konfliktusok - az európai versenyképesség térségi társadalmi tényezői” című projekt továbbélése abból a társadalmi

igényből fakadt, hogy feltárta a magyarországi várostérségek térbeli-társadalmi egyenlőtlenségeit és társadalmi konfliktusait, és megvizsgálja azok versenyképességre gyakorolt hatásait. Kidolgozták a várostérségek gazdasági és társadalmi versenyképességét javító eljárásokat. Társadalmi haszon: az eredmények a hazai és a nemzetközi oktatásban is megjelennek, az államigazgatási munkát, a tervezés modernizációját is segítik, valamint a település- és várostervezést. Az alapvizsgálat a nemzetközi városkutatást is gazdagította. (European Science Foundation). Az kutatási eredmények az új típusú, hosszú távú, előrelátó, preventív város és várostérség fejlesztési stratégiák, a szociális feszültségeket, szegregációt, térbeli egyenlőtlenségeket enyhíteni – a lehetséges társadalmi konfliktusokat pedig megelőzni – képes önkormányzati megoldások, a társadalmi participációt erősítő, a térség érdekviszonyaira épülő tervezési és programozási gyakorlatok jöhetnek létre.

20 fős kutatócsoport érte el, ebből 6 fő dolgozott az intézetben.

A munkahelyi innovációk és a termelési paradigmaváltás kapcsolata: az európai munkaszervezetek paradigmaterképe

Az un. transzformációs gazdaságok fejlődésében, így a magyar gazdaság modernizációjában is jól kimutathatók különböző fejlődési ciklusok. A magyar gazdaság átalakulásának első ciklusa, mely az 1990-es évtizedre tehető és a közvetlen külföldi tőkebefektetések (FDI) vezérelte gazdasági modernizáción alapult, lezárult. Az átalakulás második ciklusának egyik legfontosabb kérdése, hogy a magyar gazdaság szereplői mennyiben képesek megfelelni a tanuló gazdaság kihívásainak. A kutatás a munkahelyi innovációkkal, mint az átalakulás jelenlegi (második) ciklusának egyik kulcstényezőjével foglalkozott: európai összehasonlításban vizsgálta a hazai vállalatoknak a szervezeti innovációk terén mutatott teljesítményét, a tanuló szervezetekre vonatkozó legkiterjedtebb és legfrissebb európai eredményekre alapozva. A munkahelyi innovációk előfordulása szoros kapcsolatot jelez a vállalati gyakorlatra (munkafolyamatra) jellemző munkaszervezeti formákkal (termelési paradigmákkal).

Magyarország speciális eloszlási arányokat mutat, hiszen a poszt-szocialista országok közül (Észtország után) itt a második legmagasabb a tanuló szervezetek aránya, ugyanakkor a másik tanulási potenciállal jellemezhető munkaszervezeti típus, a karcsúsított szervezet az átlagnál jelentősen kisebb arányban fordul elő, míg az átlagnál valamivel nagyobb arányban találhatóak a taylori és egyszerű szervezeti struktúrával rendelkező munkaszervezetek.

A tanuló munkaszervezetek hazai elterjedtségének európai összehasonlításban történő vizsgálata a munkafolyamat szintjén jól tükrözi a magyar gazdasági modernizáció aszimmetrikus karakterét. Egyrészt a magyar gazdaságban már megjelentek a munkavállalóktól és a gazdasági szervezetektől egyaránt folyamatos tanulást és problémamegoldó készségeket igénylő innovációs potenciált képviselő tevékenységek, másrészt változatlanul jelentős szerepet tölt be a tömeggyártás, annak taylori/fordi munkaszervezeteit használó tevékenységek, amelyek minimális tanulást és problémamegoldó képességeket igényelnek mind az egyéni munkavállalótól, mind pedig a vállalkozástól. Társadalmi haszon: elengedhetetlen a magyar gazdaság munkaszervezeti paradigmaterképeinek elkészítése annak érdekében, hogy a jelenleginél részletesebb és mélyebb információval rendelkezünk a gazdaság versenyképességét befolyásoló olyan tényezőkről, mint a vállalatok munkaerő- és tudás felhasználási praxisa. Egy ilyen térkép a jelenlegi pénzügyi és gazdasági krízis kontextusában különösen hasznos lehet a foglalkoztatás bővítésére és a gazdaság fejlesztésére irányuló további kormányzati programok hatékonyságát. Elkészült az innovációt mérését célzó eddig használt kutatási apparátus felülvizsgálatának terve, annak érdekében, hogy a túlságosan is technológia-orientált,

jellemzően K+F-, illetve ezek eredményeként szabadalmi aktivitást mérő nemzetközi kutatásokon túl olyan adatfelvételek is készüljenek, melyek egzakt mérőeszközei lehetnek a munkaszervezeti innovációknak és a tudásfelhasználás innovációkra gyakorolt hatásának.

7 fős kutatócsoport érte el, ebből 3 fő dolgozott az intézetben. Pályázatok (EU): *New Social Risks in the European Knowledge Society and Higher Education (NESOR) 2006-2817/001-001 SO2-610BGE*; *Work Organisation and Restructuring in the Knowledge Society (WORKS) CIT3-CT-2005-006193*; *Measuring the Dynamics of Organisation and Work (MEADOW) 028336*

Oktatás

Tárgyévben, a kutatás keretében adatgyűjtés, interjúzás folyt a következő három témában: egészségügyi reform, az Egészségügyi Világszervezet és a magyar pszichiátria, a sajátos nevelési igényű gyerekekre vonatkozó diagnosztikai eljárások megújítása. Ezek alapján kirajzolódik egyrészt a tudástermelők és a döntéshozók közötti intézményes kapcsolatok gyengesége, másrészt a tudástermelők és a döntéshozók közötti informális kapcsolatok (bizalom, küzdelem, egymással versengő tudások egyidejű felhasználása, tudás-pótlékok mozgósítása stb.) rendszere, harmadrészt a külföldi ún. jó gyakorlatok meghonosításának esélyei. Társadalmi haszon: a kutatás eredményeinek köszönhetően javult a politikai döntéshozatali mechanizmusok megértése, a helyi, a laikus és a nemzetközi tudásformák felhasználásának lehetősége, amely növeli a „tudásalapú” (pl. a civil társadalom szempontjait jobban figyelembe vevő) politika esélyeit. Változik a kutatók és a politikusok, a szakmai szervezetek, illetve az állampolgárok és a politikusok közötti kommunikáció. Az eredményeket összegző konferencián nemcsak kutatók, de döntéshozók, a (szak)sajtó és a szakmai szervezetek képviselői is megjelentek, biztosítva a nyilvános párbeszédet.

7 fős kutatócsoport érte el, ebből 6 fő dolgozott az intézetben. Pályázat: EUFP6 Knowledge and Policy (KNOWandPOL) 028848-2

EDUMIGROM EU FP7-es projekt: A pályázati munka első szakasza lezárult. Ennek keretében az országok közötti összehasonlítást lehetővé tevő információ- és adatgyűjtés alapján nyolc háttér tanulmány foglalja össze a kilenc résztvevő ország oktatási rendszereinek főbb sajátosságait, a kisebbségek helyzetét az oktatás rendszerében, valamint a kisebbségek társadalmi integrációjával kapcsolatos főbb oktatáspolitikai törekvéseket. Ugyancsak nyolc tanulmány készült a kilenc ország többségi-kisebbségi viszonyairól, kisebbségpolitikájáról, etnikai kisebbségeinek kulturális és politikai reprezentációjáról, valamint a kisebbségekkel kapcsolatos politikai diskurzusok főbb jellegzetességeiről. Az első szakasz zárásaként a projekt elkészítette első policy-ajánlását „Ethnic Differences in Compulsory Education” címmel. Társadalmi haszon: az egységes szerkezetben és azonos részletes vázlat mentén elkészült tanulmányok számos összehasonlítást tesznek lehetővé. Így mindenekelőtt fontos adalékokkal szolgálnak a jóléti rendszerekbe ágyazott kisebbségpolitikák és a kisebbségekkel kapcsolatos oktatáspolitikák közötti átjárások, illetve diszkrépanciák feltárásához, valamint a többség-kisebbség viszonyában az oktatáson belül foganatosított intézményes eszközök révén elérhető változások határainak és lehetőségeinek feltérképezéséhez. Az összehasonlító elemzéseknek az integrációs programok hatékonyságára, valamint a tankötelezettség érvényesítésére vonatkozó eredményei közvetlenül beépíthetők a hazai oktatási integrációs reform-programokba.

6 fős kutatócsoport érte el, ebből 4 fő dolgozott az intézetben. Pályázat: EU FP6 Knowledge and Policy (KNOWandPOL) 028848-2

Társadalmi nemek, etnikai kisebbségek

Az egyetlen magyarországi AIDS-prevenációs intervenciós kutatás, mely a HIV-fertőzés szempontjából kockázatos viselkedéssel jellemezhető csoportokkal több módszert (survey, szociometria, intervenciós tréning, mélyinterjúzás) együttesen alkalmazva foglalkozik. 2008 folyamán szociocentrikus meleg férfiakkal készült kockázat-felmérő kutatási interjú, valamint megkezdődött következő csoport rekrutálása. A felmérés alapján kiválasztottak AIDS prevenációs intervenciós tréningen vettek részt, majd fél évre rá megismétlődött a kockázatfelmérés. Emellett mélyinterjúk készültek HIV-fertőzöttel a szexuális viselkedésük jellemzőiről, valamint szexmunkából élő, illetve bárlátogató meleg férfiakkal.

Társadalmi hasznosság: Az interjúk, valamint a személyes konzultációk hozzájárulnak a HIV-fertőzés elkerülésével kapcsolatos tudatosság növekedéséhez. Az intervenciós tréningek során a résztvevők olyan információk és képességek birtokába jutnak, melyek hatékony segítséget nyújthatnak a HIV-fertőzés további terjedésének elkerüléséhez az egyelőre mérsékelt fertőzöttséggel jellemezhető Magyarországon.

8 fős kutatócsoport érte el, ebből 2 fő dolgozott az intézetben. Pályázat: International Social Network Study 2 (ISN2) nemzetközi kutatás, Budapesti Esély 2 c. magyar alprojekt

A magyarországi romák politikai és emberi jogai – a jogok érvényesülésének társadalmi feltételei kutatás arra kereste a választ, hogy a kisebbségi jogoknak a hazai politikai, gazdasági és szociális intézményi rendszer napi működésébe való fokozatos beillesztése vajon a roma közösség számára is meghozta-e a politikai, emberi és szociális jogainak a többségihez hasonló módon biztosított demokratikus érvényesítését. Vagy ellenkezőleg, a külön kisebbségi intézmények és szabályok megjelenése inkább a roma közösség és tagjainak elkülönítését/elkülönülését erősítette, ezáltal pedig hátrányaik fokozatos felszámolására helyett azok mélyülése és rögzülése irányába hatott.

2 fős kutatócsoport érte el, ebből 2 fő dolgozott az intézetben. Pályázat: OTKA K73399

European Social Survey

Az European Social Survey keretén belül két évente kerül sor egy átfogó társadalmi vizsgálatra (1500 fős effektív és reprezentatív mintán keresztül) Magyarországon. A kérdőívben állandó és változó modulok vannak. Az állandó modulok lehetővé teszik a társadalmi jelenségek időbeli nemzetközi összehasonlítását (több mint 20 európai ország), a változó modulok pedig mindig egy-egy aktuális társadalmi problémára irányulnak. Tárgyévben a 2006-os felvételi hullám adatainak elemzése után a kutatási eredmények 2+1 kötetben kerültek publikálásra a következő témakörökben: politikai klímaváltozás, értékek vizsgálata, médiafogyasztás, mobilitás, háztartási munkamegosztás, szubjektív jólét, gyermekvállalás.

6 fős kutatócsoport érte el, ebből 3 fő dolgozott az intézetben. Pályázat: OTKA 76722

(2006, 2008; MTA elnöki keret 2007)

Magyarország 2020 Jövőkép

Az intézet az MTA-MEH együttműködés keretében, politológus, szociálpolitikus és közgazdász munkacsoportok bevonásával átfogó programot indított Magyarország 2015-ös, majd 2020-as jövőképének vizsgálatára. Az eredmények közül legfontosabbak egyfelől a tudásalapú társadalom modellek, másfelől a fenntartható fejlődés stratégiái, valamint az innováció és a társadalmi kohézió nemzeti modelljeinek felrajzolása. A kutatók feltárták egyrészt azokat a korlátokat, amelyek az ország korábbi társadalmi fejlődéséből, mentális rendjéből, uralkodó beszédmódjaiból és elitjeinek összetételéből következően kijelölik azt a teret, amelyben alternatívákat választhatunk. Másrészt megvizsgálták azokat a meghatározottságokat, tudástartalmakat és nemzetközi mintákat, amelyek az e téren belüli

választásokat meghatározhatják. Harmadrészt megmutatták, hogy a következő 10-15 évben milyen lehetősége van hazánknak az Ausztriához való közeledésre gazdasági és tudástermelési metszetekben, illetve megmérték a tartalékokat, amelyek a sikeresebb közép-európai szomszédokkal együtt meghatározzák Magyarország viszonylagos helyzetét.

3 fős kutatócsoport érte el, ebből 3 fő dolgozott az intézetben. Pályázat: MTA-MEH stratégiai kutatások

Az intézetben intenzív pályázat-előkészítési munka folyt ez év során is. Nagyobb programokat készített elő technológiapolitikai témákban, környezeti kérdések, klíma- és esélyegyenlőtlenségi problémákkal kapcsolatban, melyek sikerességétől függően újabb terepmunkák indulnak 2009-ben. 2008 végén az intézet újabb 4 FP7-es pályázatot adott be konzorciumok részeként. A fent felsorolt fő célok mellett számos kisebb projektben az intézet kutatói OTKA támogatással dolgoztak, illetve kisebb volumenű alkalmazott fejlesztési projekteken vettek részt.

III. HAZAI ÉS NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK BEMUTATÁSA

- A munkatársak valamennyi hazai egyetemen tanítanak a posztdoktori képzésben, ezen kívül alkalmazottak, vagy óraadók főiskolai karokon (ELTE, BKÁE, BMGKE, DE, SZE, PE, SZIE stb.). 2008-ban egyetemi tanárként működött több kollega a Magyar Iparművészeti Egyetemen, az ELTE Kulturális Antropológiai Szakán, a Debreceni Egyetemen, a Székesfehérvári Kodolányi Főiskolán, a Corvinus Egyetemen és a BME-n. 2008-ban az intézet szerződést kötött a BME Társadalomtudományi Karával a doktori programok együttes működtetésére. Tovább folyt a szerződésben rögzített együttműködés a Debreceni Egyetemmel. 2008-ban, ha valamit lazultak is, de folytak közös programok a romániai Sapientia Erdélyi Magyar Egyetemmel. Az év során további közalkalmazotti munkaviszonyt létesítettek a felsőoktatásban most már nem professzori fokozattal bíró munkatársak is. A felsőoktatási leterhelés különösen vidéken jelenleg akkora, hogy az esetenként az intézeti programok látogatottságát is korlátozza.
- Az intézet kutatói közel egy tucat társadalompolitikai irányultságú alapítvány, közöttük országos és multinacionális vállalatok által vezetett kuratóriumok tagjai.
- A munkatársak pozíciói akár közreműködőként, akár bizonyos formációk technikai működtetőjeként jelentősek a szakmában (helyenként meghatározóak).
- Az intézet szakmai jelenlétének fontos elemei az intézetben szerkesztett periodikák: a Kultúra és Közösség, a Társadalomkutatás, a Módszertani füzetek, illetve az egyes projektek Working Paper sorozatai. A kibontakozott válsághelyzetben azonban egyre problémásabb a kiadványok technikai költségforrásainak biztosítása.
- Az intézet 2008-ban támaszkodott még a Külügyminisztérium Európa-projektjeire, a Gazdasági Minisztériumra, az Oktatási Minisztériumra, az egészségügyi tárcára, a Környezetvédelmi Minisztériumra és a MEH-re is. Különösen fontosnak tűnik a MEH-es együttműködés számos területen. A KÜM bevonta az intézetet a külügyi stratégia kidolgozásába, 2008. végén az intézetben önálló nemzeti külügyi stratégia készült. Az intézet aktívan együttműködött az országos érdekegyeztető testületek szakértői koncepcióinak kidolgozásában – az állami, különösen kormányzati megrendelések mellett megnőtt a civil szférával, mindenekelőtt az új szakszervezetekkel és zöld szervezetekkel kiépülő kapcsolatainak jelentősége.

- Az intézet bevételeinek 2008-ban több mint 40%-a származott részben vagy teljesen nemzetközi projektekből. Ezek többsége, mint korábban, a technológiapolitikához, a környezetpolitikához és a szociálpolitikához kapcsolódik, és az intézetnek csak egy részét terheli le. A továbbiakban is intenzív a részvétel az EU Keretprogramjaiban. 2008-ban négy új pályázat készült. A munkacsoportok szintjén intenzívebbé vált a kapcsolat az OECD és a NATO tudománypolitikai stábjaival. A longitudinális, hagyományos projektek között kiemelendő a Japán Alapítvány segítségével létrehozott öreg-program, a Wisconsin Egyetemmel Care Intézetével közös HIV/AIDS megelőző program, a IIASA (Laxenburg, Ausztria) kockázat projekt, a CNRS-sel, az Orosz, a Lengyel, az Ukrán, az Örmény és a Román Tudományos Akadémiákkal működtetett kétoldalú csereprogramok, és az egyre több ágon kibontakozó együttműködés a nagy berlini társadalomtudományi intézettel, a WZB-vel.
- A munkatársak alapítói és társkoordinátorai a Friedrich Ebert Alapítvány (FES) két nemzetközi kutatócsoportjának. Tagjai egy prágai székhelyű közép-európai társadalomkutató doktoranduszképző hálózatnak. Aktívan bekapcsolódnak a Soros Alapítvány olyan programjaiba, amelyekkel a nagy poszt-szovjet egyetemeken a társadalomtudományi képzés reformját támogatják. Így a szentpétervári, moszkvai, kijevi, ivovi, harkovi reformokban.

IV. FONTOSABB, 2008-BAN ELNYERT HAZAI ÉS NEMZETKÖZI PÁLYÁZATOK RÖVID ÉRTÉKELÉSE

NKTH - Fogyatékossgal élő fiatal felnőttek társadalmi integrálódásának esélyei és lehetőségei a mai Magyarországon (INNOTARS 08-1-2008-0056)

A kutatás célja a fogyatékossgal élő hallgatók helyzetének bemutatása a hazai felsőoktatásban, továbbá ezen intézmények szerepvállalása a vizsgált csoport oktatásában, képzésében. A tényfeltárást követően új szempontokat lehet érvényesíteni, melyek megalapozzák azokat az ajánlásokat, amelyek a társadalmi nyilvánosságát biztosítják a probléma kezelésének, különös tekintettel a kirekesztésre, a társadalmi esélyegyenlőtlenségre a fogyatékossgal élők esetében.

EU FP7 - Ethnic Differences in Education and Diverging Prospects for Urban Youth in an Enlarged Europe (217384)

A projekt vizsgálja az iskolák szocializációs és tudáelosztó funkcióiban mutatkozó rejtett és manifeszt etnikai diszkrimináció jelenségkörét, az oktatás helyét az etnikai, nemi és csoport-identifikáció folyamatában, továbbá azokat az oktatással összefüggő hosszabb távú hatásokat, amelyek markáns etnikai esélykülönbségeket teremtenek a szakmaszerzés, a továbbtanulás, a munkaerő-piaci hozzáférés, valamint a társadalmi, kulturális és politikai részvétel különböző területein.

OTKA - Fieldwork and data analysis of the European Social Survey Round 4 (76722)

OTKA forrásból folytatódott az European Social Survey magyarországi adatfelvétele, ugyanakkor közös feladata az intézetnek az MTA PTI-vel a nemzetközi összehasonlító és PR tevékenység. Fiatal kutatók bevonásával elkészült a kutatás eredményeiből három tanulmánykötet, valamint a 2009-es 4. adatfelvételi hullám kérdőívei.

Európai Bizottság – Magyarország az Európai Unióban (NP/2008-07/BUD)

Európa-politikai, stratégiai kutatások folytatásaként a munkacsoport a magyarországi EU-képpel kapcsolatos stratégiai problémákkal foglalkozik.

EUF7 - Civil Society for Sustainability (212269)

Környezetvédelmi civil szervezetek és kutatócsoportok közös kutatási projektje. A civil szervezetek a fenntarthatósággal kapcsolatos kutatásoktól azt remélik, hogy ezek olyan hatékony eszközöket dolgoznak ki, amelyek segítik őket ökológiai és fenntarthatósági céljaik elérésében, valamint saját tevékenységük értékelésében. A projekt fő célja a civil szervezetek intézményi beágyazódásának elősegítése, a holisztikus közelítések és az általánosítható vezérfonalként szolgáló eszközök kidolgozása révén.

V. AZ ÉV FOLYAMÁN MEGJELENT JELENTŐSEBB PUBLIKÁCIÓK

Könyvek

1. Antal ZL (Ed)
Klíma barát települések. Elmélet és gyakorlat
Pallas Kiadó, Bp., pp. 482 (2008)
2. Csizmady A
A lakóteleptől a lakóparkig
Új Mandátum Kiadó, Bp., pp. 321 (2008)
3. Erőss G, Berkovits B, Berényi E
Iskolarend. Kiváltság és Különbégtétel a közoktatásban
Gondolat Könyvkiadó, Bp., pp. 327 (2008)
4. Füstös L, Guba L, Szalma I (Eds)
Társadalmi Regiszter. Európai Társadalmak Összehasonlító Vizsgálata 6. kötet pp. 258;
7. kötet pp. 264; 8. kötet pp. 124
MTA Politikai Tudományok Intézete - MTA Szociológiai Kutatóintézet, Bp., (2008)
5. Gál IR, Iwasaki I, Széman Zs (Eds)
Assessing Intergenerational Equity. An Interdisciplinary Study of Aging and Pension
Reform in Hungary Assessing Intergenerational Equity
Akadémiai Kiadó, Bp., pp. 209 (2008)
6. Kovács É (Ed)
Tükörszilánkok – Kádár korszakok a személyes emlékezetben
MTA Szociológiai Kutatóintézet – 56-os Intézet, Bp., pp. 348 (2008)
7. Laki I
Százhalombatta a fenntarthatóság jegyében
Pallas Kiadó, Bp., pp. 108 (2008)
8. Lőcsei P (Ed: Neményi M)
Emberpár és család az államszocializmusban, 1945-1985
Gondolat Könyvkiadó, Bp., pp. 206
9. Makó Cs, Moerel H, Illéssy M, Csizmadia P (Eds)
Az új fejlődési utak lehetőségei a tanuló gazdaságban (A rugalmasság és biztonság
változó jelentései)
Competitio Könyvek 6. Debrecen: Debreceni Egyetem – Közgazdaságtudományi Kar, pp.
213

10. Rozgonyi T (Ed)
Államreform, közigazgatás, háttérintézetek
Gondolat Könyvkiadó, Bp., pp. 253 (2008)

Folyóiratok

1. Albert F, Dávid B, Molnár Sz
Links between the diffusion of internet usage and social network characteristics in contemporary Hungarian society: A longitudinal analysis
Review of Sociology, 14 (1): 45-66 (2008)
2. Császi L
Médiakutatás a kulturális fordulat után
Médiakutató (ősz): 93-108 (2008)
3. Szalai J
Széttartó jövőképek
Esély, 19(2): 26-47 (2008)
4. Takács J, Mocsonaki L, P.Tóth T
A leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű (LMBT) emberek társadalmi kirekesztettsége Magyarországon
Esély, 19(3): 16-54 (2008)
5. Tamás P
Az eurokisebbségek mozgásterei
Korunk (január): 17-20 (2008)
6. Tamás P
Válság/Kezelés
Kritika (december): 7-9 (2008)
7. Tibori T
Beszámoló az NKFP 5/035/04. „Magyar-szlovák összehasonlító komplex képzési program a romák felzárkóztatásáért” című projektről
Kultúra és Közösség (1): 64-71 (2008)
8. Vári A, Ereifej L, Ferencz Z
A Víz Keretirányelv bevezetése Magyarországon: Mintaprojekt a Felső-Tisza régióban
Társadalomkutatás 26(2): 185-207 (2008)